

HUDOBNÝ ŽIVOT 76

Ročník VIII.
20. XII. 1976
2.— Kčs

24

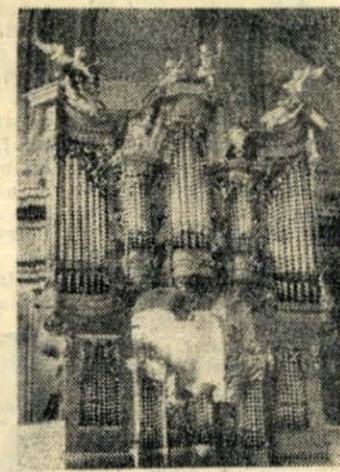
HANS KLAKOW: TRI SPIEVAJÚCE DIEVČATÁ (bronz, 1947)

Historické organy na Slovensku

Jednou z charakteristických čít nášho spoločenského zriaďenia je aj starostlivosť o kultúrno-historické pamiatky. Ich reštaurovanie sa na Slovensku dostaťo zaslúženej pozornosti hneď v prvých rokoch budovania socializmu, pričom organizátorskou prácou, riešením teoretických problémov a metodikou na tomto úseku poverili Slovenský pamiatkový ústav (vznikol v r. 1951). V rámci pamiatkovej starostlivosti obrátila sa pozornosť aj na hudobné pásstroje. Uskutočnili sa celostátné zjazdy a konferencie (zjazd československých organistov v r. 1946 v Krnove, celostátné konferencie o ochrane hudobných pamiatok v r. 1947 a 1954 v Prahe), vytvorila sa Komisia pre ochranu hudobných pamiatok (v Bratislave r. 1954), vypracovali sa smernice pre ochranu a reštaurovanie pamiatkových hudobných nástrolov.

V oblasti ochrany a reštaurovania cenných organov na Slovensku bol iniciátorom prof. Juraj Šimko-Juhás, expert pre hudobné pamiatky pri Povoleníctve školstva a kultúry. Hlavne jeho zásluhou sa pod patronátom Slovenského pamiatkového ústavu a za štátne peniaze opravilo okolo 20 významných nástrojov. Vymenujeme ďapoň tie, ktoré sa nám doteraz podarilo zísť. Prvým bol organ v Hrabušiciach z r. 1724

(Šimko-Juhás, J.: Péče o hudební památky na Slovensku. — In: Zprávy památkové péče, roč. XV. č. 3, str. 112, Praha 1955). Nasledovalo nástroje v Kurimanech (opravený 1956), v Iliašovciach (postavený Martinom Podkonickým r. 1770, opravený 1956), vo Veľkom Slávku (1956), menší organ v ev. a v. kostole v Štítniku (1956), v Bušovciach (1956), v „Dolnom kostole“ v Peziniku (postavený v sestdesiatych rokoch 17. storočia, opravený r. 1957), v drevenom ev. a v. kostole v Kežmarku (postavený r. 1719—1720 Jozefom Čajkovským, opravený 1955—1957; r. 1729 Martin Korabinský zo Spišskej Novej Vsi rozšíril Čajkovského 12-registrový organ o 6 registrov starší pozitív, ktorý umiestnil v zábradli chóru. Karol Weiss: Správa o oprave organa v ev. a v. kostole v Kežmarku), vŕšci (barokový) organ v ev. a v. kostole v Štítniku (organ bol zničený pre stavbu, uskutočnenou firmou Rieger Budapest okolo r. 1890), vo Švedlari (postavený Jurajom Schwarzom r. 1758, opravený r. 1957), v Mlynici (1957), v Huncovciach (1957?), v bývalom plášticom kostole v Juři pri Bratislave (postavený roku 1797 Johannom Vimolom, opravený 1958). (Okrem už uvedených boli opravené a upravené aj organy v Dolnej Mlince, v Ocovciach a ev. a v.

Devätnásťregistrový, dvojmaďarový organ v r. kat. farskom kostole v Pruskom. Postavili ho v r. 1777 Ondrej a Ján Pažický z Rajca. Vďaka nerealizovanemu návrhu na jeho opravu (vôbec nerešpektoval smernice o ochrane hudobných pamiatok) sa tento vzácny nástroj, ktorý mal k dispozícii aj zvonohru-Campani, ktorá je v slovenských organoch raritou (dnes chýba), zachoval v takmer intactnom stave.

Snímek: O. Gergelyi

kostolne v Banskej Štiavnici (postavený Valentínom Arnoldom r. 1797). Je pravdepodobne zachované na 5. str.)

Z náčrtov k profilu

Katrena, Leonora, Aida

Margita Česáňiová ako Senta v inscenácii Wagnerovho Bládiaceho Holandana z roku 1957. Snímek: Divadelný ústav

h kamene z mozaiky. Ich skúmanie sa vymyká pozdravnému poslaniu týchto riadkov k životnému jubileu umelkyne a napokon i rozsahovým možnostiam materiálu. A keďže sa chceme ubrániť aj enumeratívnemu portrétku — obracieme sa k syntéze Česáňiovej schopnosti a umelcích kľadov, k výslednému efektu jej vokálno-technického, interpretačného a dramatického majstrovstva — k niektorým z jej najreprezentatívnejších operných postáv.

Jernešová, Fiedlerová a Zacharová Katrena. Verné prefilmočenie autorského predobrazu. Neustále sklonená hlava, smutný, zadumaný výraz tváre, ktorú nerozjasní ani tanecné finále svadobnej scény. V štvrtom obraze zatŕpknutá, za kríknutá, predčasne zostarnutá žena Typ, aký tažká práca, chudoba, majetkové spory a manželstvá bez lásky využívali v minulosti na našich dedičných na stovky. Nesie nemo v sebe svoj žiaľ i svoje tajomstvá. Čo-ako verzia z roku 1952 niesla závažné dramatické ne-

dostatky, ideové siláctva a patinu čiernobielosti, predsa pasívnu Katrenu v závere diela nechala dospiť k nie sice bohvieako presvedčivej, ale predsa len istej katarzii — vychrlí potláčané a dovedy nevypovedané žiale v zúfalom — dnes vypúštanom — monologu, ktorý mal v Česáňiovej podaní strhujúcu, presvedčivú silu. Druhou postavou, popri Katrene, za ktorú umelkyňa dostaťa štátu cenu, bola Leonora v Zunovom naštudovaní Fidelia z roku 1951. Česáňiová hrdinka nebola kotonovou heroinou, iba prostou, odvážnou, milujúcou ženou, v ktorej láska premáha strach a pomáha prekonávať všetky prekážky. Táto Leonora si zachovala ženskost aj pod chlapčenským kostýmom, mraziaci titanizmus prežiarila Česáňiová neobyčajným ľudským teplom, podobne ako poludistiela a dojímavými ženskými črtami obdarila plôškovickú Miladu (Daliabu) a vizionársku Škandinávku Senton (Blúdiaci Holandan). Vokálne sa radi Leonora k Česáňiovej absolútному vrcholu. Zvládnutie jednej z najťažších sopránových árií nemeckej opernej literatúry („Abscheulicher!“), rozsiahlej, nebezpečnej v exponovanom rozsahu, dlhých, vypáčených behoch i širokých, pokojných kantilénach, vo veľkých intervalových skokoch, vypĺňavajúcich z Beethovenovo-instrumentálne chápaneho vedenia melodie, zostáva — aj vďaka konzerváciu na profilovej gramoplátni — na dlhé roky ozajstnou školou, vzorom. Bohatá je Česáňiovej výrazová škála: dojímavá, mäkká prosebnosť strednej časti árie presvedčivo prerastá do rozohnanej, vierou preplnenej suverenity záverečného dielu. Speváčkin tma, v dramatizme krotený soprán vytvára skvelý farebný i obsahový kontrast s lyickým hlasom Marceliny v kvartete prvého obrazu, žiaril preduchovneľkomový leskom v rozhodujúcom momente drámy („Som jeho žena!“), rozospieval sa vo vrúcenej, vzrušenej kantilene ťašťného stretnutia (práve tak triumfoval v situáciu 1 architektonicky dost podobnom dvojspevne Milady a Daibibra — „Ô, nevýslovné ťaštie lásky“).

Miladu stváriovala Česáňiová volu-minozým, nosným, temným dramatickým hlasom v intenciach veľkých me-

dzivojnových i mladších predstaviteľiek tejto úlohy, Morfová, Veseléj, Podvalová — v porovnaní s poslednou väčšou predsa o čosi mäkkšie a výrazove menohotvárenejšie. Prispela k tomu nielen odherozovaná konceptia postavy, ale aj Česáňiovej širokej dynamická a farebná škála.

Schopnosť legatovej kantilény, tma, výrobivlý v celom rozsahu koncentrovaný a mäkké plastické tón, expresívny dramatický výraz, dosahovaný predovšetkým bohatými kvalitami a možnosťami hlasu, dovedie Česáňiovú k vzácnenemu osvojeniu si verdiovského interpretačného štýlu, presahujúceho mierou zvládnutia národné hranice. Jej doménou boli najmä tie majstrove postavy, ktoré neštavalí na bravúre dramatickej kolajtúry (ako Abigail), ale niesli ľažisko v široko klenutých kantilénach — teda party z diel Verdího neskôršieho, kvalitatívne vyššieho a obsahove bohatšieho obdobia — Desdemona, Alžbeta z Valois, Ária „Králu tis dobre znal marnosť života našho“ bola v Česáňiovej podaná vrcholom pozoruhodného naštudovania. Amélia, Macbeth a nezabudnuteľná Aida. Aida, ktorá dominovala špičkou hlasu nad mamutimi ensemblami, strávala svoju vásnívou ťařebnosťou, dramatickým pointovaním a zvýrazňovaním, tyrizmom v rezignujúcom závere. Zažil som Česáňiovú v Aide viac než tridsaťkrát, počul som na ľažisko niekoľko a prostredníctvom techniky celý rad prominentných zahraničných interpretov tejto úlohy — avšak v druhej polovici „silnej scény“ (od pokorne prosebného „Otec, maj súcit...“) ažda nepámatom strečujúcejšie a pravdivejšie podanie.

Podobne by sa dal hovoriť o ďalších javiskových postavách Margity Česáňiovej. O typovej jej natureľi dosť vzdialenej Tatjane, ktorá presvedčovala práve tam, kde všetky ostatné Tatjany zliahávali — vo výpätom finále opery —, o leđinej bratislavskej Mimí posledného štvrtstoročia, ktorá bola dievčatom „z mäsa a krvi“ (grizetkai) a nezostala v podobe „panenského aniele“ (?), akú fixujú naivné lyické soprány, o sebavedomej, šíbalskej, v porovnaní s inými azda o niečo zrejšej a rezolutnejšej Marienke, o Rusalke (akosi sa zabúda na závažnejšiu, druhú plán Kvapilovej bánskej hry!), ktorá bola v každom momente viac ľovekom, než neskutočnou vilou...

JAROSLAV BLAHO

staccato

SLOVENSKA RADA PRE
umeleckú kritiku zasa-
dala dňa 2. decembra t. r.
v Bratislave. Posudzova-
la a hodnotila úroveň
kultúrnych rubrič časopisov
Práca a Smena a
vytýčovala niektoré zá-
važné kritériá pre prá-
cu kultúrnych redakto-
rov a kritikov. Pri tej
príležitosti informovala
sa aj o situácii v kritike
jednotlivých umeleckých
oblastí. Znovu podčiarkla
skutočnosť, že treba
prechádzať od popisných
článkov k estetickým
analýzam, viac zapájať
do práce hodnotiace po-
hlady a zdôrazňovať ná-
roky na umeleckú kvalitu.
(-k)

KONCERT Z TVORBY
zaslužilého umelca Zdenka
Mikulu pri príležitosti
skladateľových šestdesa-
tin usporiadal Zväz slo-
venských skladateľov v
spolupráci s Mestským
domom kultury a osvety
v Bratislave v Zrkadlovej
sieni Primaciálneho palá-
ca dňa 7. decembra t. r.
Na koncerte účinkovalo
Bratislavské kvarteto,
Magdaléna Hajóssyová a
miešaný zbor súboru
Lúčnika, ktorý dirigoval
dr. Š. Klimo, o jubilan-
tovom živote a práci na
úvod prehovoril doc. dr.
L. Burias, CSc.

Z PRÍLEŽITOSTI ME-
SIACA československo-
sovietovského priateľstva
pripravil MDKO a ZO
Slovenského zväzu proti-
fašistických bojovníkov
obvodu Bratislava I dňa
15. 7. t. r. v Zrkadlovej
sieni Primaciálneho palá-
ca slávnostný koncert.
Program zostavený z diel
ruských, sovietskych a
našich autorov interpre-
tovali sólisti opery SND
J. Sedláčová, J. Oničen-
ko, S. Hudec a J. Hurný
za klavírnego spievodu
L. Marcingera, ďalej spo-
luúčinkovali E. M. Cha-
lupová, E. Golovková a
J. Venéni. (V. R.)

SÓLISTI OPERY SND
Jaroslava Sedláčová a
Juraj Hurný za klavírne-
ho spievodu Ludovíta
Marcingera vystúpili dňa
16. novembra t. r. v Zrk-
adlovej sieni Primaciál-
ného paláca na večere
piesní a árií. Mnogí vel-
kí operní speváci sa v
rozhovoroch vyznávajú z
lásky ku komornej hudbe,
k piesňovej literatúre a
intimita tohto žánru
a netaja, že citlivosť
a intimita umenia si žiada ešte väčšiu
brialancu hlasovej
techniky, ešte hlbšie pre-
niknutie do hudobného i
textového obsahu predlohy.
U nás je dnes forma-
ma rýdz piesňových ve-
čerov vzácná a realizo-
vaná zväčša iba zahra-
ničnými umelcami. Naši
vokálni sólisti, či skôr
dramaturgovia usporia-
datelskej organizácie sa
prikláňajú väčšimi k ak-
si zmesi operných a
piesňových fragmentov.
Dramaturgia tohto typu
poznačila aj inak veľmi
úspešný polrcitál, na
ktorom J. Sedláčová
uplatnila svoj sýti, ob-
jemný alt, vhodný na
dramatické postavy oper-
ného javiska najlepšie v
áriach zo Samsona a Da-
lily a Carmen, výrazovo
pozoruhodne a tvárne sa
zhostila aj Urbancových
a Novákových piesní.
Hurný sa zaskvel v ta-
lianských áriach (Doni-
zetti, Verdi) a piesňach
(Bellini), ktoré nielenže
spieva rád, ale ich do-
káže tlmočiť autentickým
belcantovým slo-
hom, s výbornou legátovou
vázbou, hlasovým
leskom i kovom. (-p.)

NOVÝ TERMÍN UZÁ-
VIERKY autorských prác
do súťaže na IX. ročník
festivalu „Oravské syn-
kopy“, ktorú vypísal
Osvetový ústav v Bratis-
lave na počes XV. zjazdu
KSČ a v záujme roz-
voja tvorivej činnosti v
oblasti zábavnej hudby
[podmienky súťaže boli

zverejnené v deumejla-
či a v časopise Rytmus
č. 8/1976] je stanovený
na 30. decembra 1976.

MILOVNIK ORGANOV,
ORGANOLOG, muzikológ,
organista-virtuóz, autor
nespočetných monogra-
fií, štúdií a odborných
článkov o organoch (len
samotné bibliografické
údaje o tituloch predsta-
vujú 75 strán) — prof.

PhDr., ThDr., RNDr. So-
humík Petr [13. X. 1905
až 16. VII. 1976] zane-
chal v rukopise 9-dielnu
prácu Itinerarium organa-
nale Bohemotopographi-
cum — historický súpis
organov v Čechách —, na
ktoréj pracoval 49 rokov
(súpis eviduje v 3419 lo-
kalitách 4829 organov,
414 pozitívov, 1234 zni-
čených nástrojov, prináša
3437 dispozícii, 993 orga-
nárov, 904 opravárov
atď.). Pri príležitosti je-
ho nedožitých narodenín
si naši s vďakou a lás-
kou spomíname práve na
Slovensku. Prof. Petr pi-
sal o Slovensku, ktoré
úprimne miloval, vždy
čestne a s radostou. Za-

ujímal sa veľmi intenzívne o rozvoj organológie na Slovensku, pozorne sledoval výskum, dokumentáciu, obnovu a propagáciu slovenských historických organov a sám tiež vo svojich článkoch upozorňoval na pamiatky slovenského organárskeho umenia. Bol očotým radcom a pomocníkom, ale aj kritikom mladých slovenských organológov. S nevšedným odusevnením zaznamenával a kvítoval každý krok, každý pohyb, smerujúci k výskumu a k pamiatkovej ochrane vybratých organov. Zachovával si ho v dačnej pamäti!

(Otmar Gergely)

Z VYDAVATEĽSTVA
OPUS: Výberovým kata-
logom, ktorý pomôže domácomu i zahraničnému
záujemcoví (vyšiel viac-
jazyčne) zorientovať sa
vo výsledkoch vydavateľskej činnosti v oblasti
hudobnín a kníh o hudbe
prihlásilo sa vydavateľ-
stvo Opus v týchto dňoch
na predvianočnom kniž-
nom trhu. Katalóg, ktorého
cieľom je upriamiť pozornosť na niektoré tituly
významné z hľadiska
umeleckého či peda-
gogického, vyberá z produkcie
ostatného obdobia, predstavuje tituly
rozmanitej orientácie i
charakteru a súčasne po-
dáva — hoci nie kom-
pletívny, predsa však vý-
stižný obraz kvantitatívneho
i kvalitatívneho prínosu Opusu v oblasti,
v ktorej sa pri realizácii titulov musí zápasí s
prekázkami v podobe nie
najdejšej koexistencie
vydavateľských záme-
rov a polygrafických
možností. ■ Vydavateľ-
stvo dalo na predvianoč-
ný trh veľkú partitúru
Kardošovho Koncertu pre
klavír a orchester, op. 40.
Reprezentatívne vydanie
tohto diela koresponduje
s úsilím Opusu predložiť
našim i zahraničným
dirigentom špičkové
skladby slovenskej hudby
v dokonalom polygra-
fickom vydani. Koncert
op. 40 patrí k najzrelším
a najosobitejším z Kar-
došových tvorby, najmä
ho detailné rytmické vy-
pracovanie a koncertrova-
ný obsah budú vždy kva-
litativnou vizitkou Kar-
došovho myšlenia.

■ K 60. narodeninám
Zdenka Mikulu vyšiel v
Opuse skladateľov cyklus
mešaných zborov Por-
tréty. Sesť zaujímavých
zborov znova potvrdzuje,
že autor dospel v tejto
oblasti k vlastnej tvári.
Citlivé hudobné prebás-
ňuje texty a vie na po-
merne malej ploche dobré
vypoňovať hudobný obrázok.
Pekné vydanie iste poslúži našim zborovým telesám. (-k)

ZVÄZ ČESKÝCH SKLA-
DATEĽOV a koncertných
umeľcov usporiadal v
Rytierskej sále Vald-
štejnského paláca v Prahe
(13. X. t. r.) koncert
na počesť päťdesiatin
svojho popredného pred-
staviteľa, zaslúžilého
umeľca dr. Ivana Jirku,
docenta skladby na praž-
skej AMU. Autor troch
opier a celého radu zá-
važných symfonických i
vokálnych diel sa pred-
stavil výberom z komor-
ného diela, v ktorom sa
odráža podstata skladate-
ľovho rukopisu, dnes
vyhraneného do osobitých
poloh. V súvislosti s jubilantom výrobou sa
hovorí o jeho novoklasici-
zime. V Jirkových sklad-
bách nachádzame klasickú
prehľadnosť, zmysel pre
usľachťiaci tvar a od-
lahčenie sadzbu. To však
nie je celé vysvetlenie
autorovho tvorivého pri-
stupe. Nie raz prenikajú
do jeho partitúr tóny zá-
važnejšie, hlboko osobné,
odrážajúce intímne a ne-
raz bolestné prežitiae. Vý-
razový rozmer, starostlivo
zvažovaný bystrým in-
telekom je väčší o dra-
matický akcent, ktorému má úspešný oper-
ný skladateľ blízko, i o
vystopovateľnej spevnosti,
ktorú sme si zvykli ozna-
čovať ako typicky českú.
Komorný večer mal zna-
menitú interpretáciu
úroveň, nech už išlo o
D. Šimonkovú, ktorá pri-
pomenula Jirkovu Elegiu
disharmonique, skladbu,
ktorú je v kontexte novodobej českej klavírnej
tvorby reprezentatívnu, o
L. Márovú, ktorá citliv-
o tlmočila vtipný apollinai-
rovský piesňový cyklus
Zvieratnik o Pražské slá-
žikové trio (Tomášek,
Šingáček, Večtomov) so
zvukovo vytríbeným
prednesom nástrojovo
brilantných Giuocchi per
tre, alebo o Orchestra
Puellarum Pragensis s
dirigentom V. Válkom so
Serénatu giocoso pre
sláčikový orchester. Ve-
ľkú pozornosť vzbudil vý-
kon Nory Grumlíkovej,
ktorá sa ujala premiéry
Jirkovej novinky — Part-
ity pre husle sôlo. Skladba
názvami jednotlivých
vied poukazuje na inšpiračný
moment, ktorý — bez sporu — bol
obdiv k virtuóznym mož-
nostiam nástroja, ako ich
dokázal využiť už J. S.
Bach a o sto rokov ne-
skôr N. Paganini... Pre-
ludio, Pezzo di bravura,
Meditazione, Al capriccio
a Ciaccona — to je päť
vied, v ktorých sa J. Jirko
dostáva k osobitným
riešeniam tvaru, z ohľa-
dúcou inštrumentálne
súčasnej reinkarnácií
doteraz dobre identifikova-
teľných formulí — stále
platných, aby všetko
rýdz inštrumentálne
podriadiť intenzívnemu
expresivu. Suverénny vý-
kon N. Grumlíkovej
osvetil pozoruhodné črtu
novej skladby Ivana Jirku,
ktorá — ako svedčí
vrelé prijatie premiéry —
významne obohatí re-
pertóár našich huslistov.
Je to dielo nástrojovo a
posluchásky vdačné.

(P. SKÁLA)

Aktuálne úlohy muzikológie

Úlohy, ktorími sa zaoberá a v najbliž-
ších rokoch bude zaoberať naša muzikol-
ogia sú vytýčené v pláne vedeckého vý-
skumu ČSAV a SAV. Bude sa nášich po-
dieľať prevažná časť nášho vedeckého
potenciálu. Ktoré sú to úlohy, ako sa za-
bezpečí ich zvládnutie, ako koordinovať
prácu na niektorých problémoch medzi-
národného charakteru (najmä v integráci-
i so socialistickým hudobno-vedeckým
a umenovedným pracoviskami), ako bude
asi vyzerať perspektívny rozvoj tejto
disciplíny, to sa dočítame v závažnej, výsledkovej
ankete podľa základnej štúdie Josefa
Beka „XV. sjezd KSČ a úkoly našej
muzikologie“ (In: Hudobná veda XIII.
1976, č. 3, s. 195).

Pozastavme sa teraz pri problematike
vlastivedného charakteru, úlohe, ktorú
nikto za nás nevyrieši a ktorá je špeciál-
nou úlohou slovenskej hudobnej vedy:
sú to **dejiny slovenskej hudobnej kultúry**
v celom širokom význame slova. Úloha,
ktorá bude stále aktuálna, pokračujúca i
ďalej v budúcnosti, pokiaľ len slovenská
hudobná kultúra bude existovať a
dalej sa rozvíjať. Teda nejde len o dejiny
hudby, ale širší okruh problematiky
hudobnej kultúry: celostný pohľad
na tvorbu, interpretáciu, apercepciu, mu-
zikológiu i ostatné problémy, zahrňované
pod pojmom hudobný život, s aspektom
na vzájomnú súvstažnosť a stimulujúce
vplyvy (skladateľ — interpret — kritik —
poslucháč), s prepojením vo všetkých
kombináciach. Už v tejto pôvodnej časti
nás čaká príprava a postupné spracovanie
syntetického prác „Dejiny slovenskej hu-
dobnej kultúry“ (partnerstvom pracovisko
v ČSAV pripravuje „Dejiny českej hu-
dobnej kultúry“ od najstarších dôb po
súčasnosť, kde bude významné miesto
patrili etape socialistickej hudobnej kultúry).

Pri každej práci základným problémom je problém metodologický. Pri jeho
riešení sa dnes nezaobídime bez získa-
vania a výmeny poznatkov a skúseností.
Spolupráca asi preraste rámec kontak-
tov medzi českými a slovenskými mu-
zikológiemi a bude sa orientovať i na za-
hraničné výsledky. Cennými sú budú
aj najnovšie skúsenosti sovietskej hu-
dobnej vedy v súvisi s výdanou grandióznej
5-zväzkovej prác významného kolektívneho
autora: **„Dejiny hudby národov ZSSR“**.

Projekt prác ČSAV sa metodologicky
opiera o dvojvýzvkové „Dejiny českej hu-
dobnej kultúry 20. storočia“; táto kon-
ceptia, ako sa dozviedame zo spomína-
nej štúdie J. Beka, sa ďalej prebieha a
obohacuje najmä na pôde medzioborového
teamu pre vyjadrovacie a zdrojovacie
systémy umenia v Ústave teórie a dejín
umenia ČSAV, kde od r. 1972 pracujú
aj muzikológovia. Vydanie „Dejiny slovenskej
hudby 20. storočia“ zostalo zatiaľ v
rubrike „náš daf“. Tento svoj daf splati
slovenská muzikológia pravdepodobne v
plánované syntetické prác, kde bude
o to náročnejšia spracovanie etapy so-
vietskej hudobnej kultúry.

A tu bude iste neodmysliteľná obozná-
mit sa so spomínanou prácou sovietskych
muzikológov, ktorá priniesla mnoho
cenných poznatkov a metodologic-
kých podnetov, ide o svojho druhu prvé
podujatie kolosalnej kolektívnej prác (participovalo na nej 73 autorov, repre-
zentujúcich všetky zväzové a väčšinu auto-
rátov z významných republík) pod vedením J. Keldyša. Zahrňuje obdobie od roku 1917
po rok 1966. Je to prvá veľká syntetická
práca, ktorá prináša obsiahlu hodnotiacu
analýzu procesu vývoja sovietskej hu-
dobnej kultúry so snahou o objektívny
straničky prístup. Postihnutý vývojový
proces mnohonárodnnej sovietskej hudobnej
kultúry ako celeku, pri zachovaní
svojnosti, osobitosti jednotlivých národných kultúr bola úloha veľmi zložitá a náročná. Jej zvládnutie znamená veľký
úspech pre sovietsku muzikológiu. Zväz
slovenských skladateľov a Inštitút dejín
umenia usporiadali za účasti autorského
kolektívneho konferenciu, venovaný hodnotiacu
analýzu procesu vývoja sovietskej hu-
dobnej kultúry so snahou o objektívny
straničky prístup. Postihnutý vývojový
proces mnohonárodnnej sovietskej hudobnej
kultúry ako celeku, pri zachovaní
svojnosti, osobitosti jednotlivých národných kultúr bola úloha veľmi zložitá a náročná. Jej zvládnutie znamená veľký
úspech pre sovietsku muzikológiu. Zväz
slovenských skladateľov a Inštitút dejín
umenia usporiadali za účasti autorského
kolektívneho konferenciu, venovaný hodnotiacu
analýzu procesu vývoja sovietskej hu-
dobnej kultúry so snahou o objektívny
straničky prístup. Postihnutý vývojový
proces mnohonárodnnej sovietskej hudobnej
kultúry ako celeku, pri zachovaní
svojnosti, osobitosti jednotlivých národných kultúr bola úloha veľmi zložitá a náročná. Jej zvládnutie znamená veľký
úspech pre sovietsku muzikológiu. Zväz
slovenských skladateľov a Inštitút dejín
umenia usporiadali za účasti autorského
kolektívneho konferenciu, venovaný hodnotiacu
analýzu procesu vývoja sovietskej hu-
dobnej kultúry so snahou o objektívny
straničky prístup. Postihnutý vývojový
proces mnohonárodnnej sovietskej hudobnej
kultúry ako celeku, pri zachovaní
svojnosti, osobitosti jednotlivých národných kultúr bola úloha veľmi zložitá a náročná. Jej zvládnutie znamená veľký
úspech pre sovietsku muzikológiu. Zväz
slovenských skladateľov a Inštitút dejín
umenia usporiadali za účasti autorského
kolektívneho konferenciu, venovaný hodnotiacu
analýzu procesu vývoja sovietskej hu-
dobnej kultúry so snahou o objektívny
straničky prístup. Postihnutý

Valentín Bakfark a európske súvislosti slovenskej hudby

Dňa 22. augusta uplynulo 400 rokov od smrti **Valentína Bakfarka**. Jubileum svojho času slávneho virtuóza lutny a skladateľa (dodajme, že i dobrodruha) prešlo bez osláv; kongresy a festivaly sa nekonali; Valentín Bakfark ostal v zrkadle súdu historie len ako **poeta minor**, hudobník, ktorý nedosiahol formátu Josquina, Lassa, Willaerta a pod. Jeho osud a umelecký odkaz stojia však za chvílikové zamyslenie: neutvárali sa vo všetkom vzorovo, typicky, no predsa symbolizujú pozíciu hudobníka, ktorý vyšiel zo strednej Európy. Konkrétné fatum hudobníka, syna malého národa.

Syné maléno narodená.

Valentín Bakfark nazývaný aj Greff-Bakfark pochádzal zo Sedmohradská. Narodil sa roku 1507 v starobylom Brašove, v meste humanistu a reformátora Jána Hontera. Už ako diefa prichádza do služieb sedmohradského vojvodu a uhorského kráľa Jána Zápoľského, ktorému ostal verný až do jeho smrti r. 1540. Pripomeňme, že tento ľudsky neobyčajne nesympatický magnát (sadizmus, s akým zaobchádzal s Jurajom Dôžom je priam šokujúc!) bol zároveň najväčším slovenským feudálom — do roku 1527 (kedy na Slovensku prevzal moc jeho šťastnejší súper Ferdinand Habsburský) vlastnil tu obrovské majetky, o. i. aj trenčiansky a spišský hrad. Je viac než pravdepodobné — hoci dokladov o tom nieť — že Bakfark v suite svojho pána navštívil aj Slovensko. Po smrti Jána Zápoľského viac a ďalej nez jeho sedmohradský alebo nemecký kolega. Isté je, že Uhorsko ohrozované a pokorené Turkami, zmietané konfesionálnymi bojmi a šlachtickými insurekciami nemohlo sa stať zasúbenou zemou. Šlachtických kapiel ako napr. vo Florencii, Mantove, vo Viedni a Mnichove u nás prakticky nebolo (do roku 1526 vieme len o budínskej), dukátu sa nesypali, triezvi mestskí páni, ktorí sice v kostole radí počúvali peknú hudbu, príliš štedrí neboli. Najmä mimoriadne výdavky spojené s nákupom nových hudobník (ktoré boli drahé, ale bez nich je pokrok nemožný), opravou nástrojov a pod. nemali radi. V školách sa sice vyučovala hudobná teória, ale univerzít, kde by sa dalo hlbšie preniknúť do tajov **ars musicay** sme — až na epizódy — nemali. Všetko, čo táto výchriciam vystavovaná krajiná a spoločnosť mohli

Jediný zachovaný portrét Valentína Bakfarka.

vidíme Bakfarka striedavo v Taliansku, vo Francúzsku, v Poľsku a v Nemecku, a to nielen na postoch hudebníka, ale aj ako diplomata, ba tajného agenta. Roku 1566 — nie je známe prečo — musí z Poľska narýchlo utiecť. Chvíľu pôsobi ako rakúsky cisársky muzikant [z roku 1567 sa zachovala v Bratislave datovaná a Bakfarkom podpisáná kvitancia o pre�atí ročného platu 340 zlatých; škoda však, že nevieme, čo Bakfark tu robil a ako dlho sa v Prešporku zdržal], po roku 1568 sa objavuje v Sedmohradsku, roku 1571 v Taliansku, kde sa v uvedený už deň stal obetou morom.

vej epidémie.

Od Valentína Bakfarka poznáme asi 55 skladieb. Časť z nich vo dvoch tlačiach (1552, 1565) vydal sám. Ide o polyfonné lutnové tzv. fantázie, resp. o úpravy („transkripcie“) motet, chansonov, madrigalov, resp. aj polských piesní, ktoré však tvoria len časť, zlomok jeho tvorby. Bakfark totiž pred smrtou v zlej chvíli svoje rukopisy zničil — faktúra jeho skladieb však aj tak poukazuje na hudobnú kultivovaného, na vynikajúceho majstra svojho inštrumentu a na skvelého polyfonika.

Najmenej polovicu svojho života strávil tento sebavedomý a na súd budúcich generácií sa odvolávajúci umelec mimo svojej užejší Širšej vlasti. Zemepisný a dučkovny priestor starého Uhorska Bakfarkovi a jemu podobným zrejme nestačil. Naozaj, čo mohla táto zaostala feudálna krajina v 16.-17. storočí snažiťe si svoj talent si uvedomujúcemu vzdelenancovi a hudobníkovi poskytnúť a čo nútlo básnikov, humanistov, filozofov a misilov hľadať šťastie v tuzemskom svete?

Nerobme si ilúzie; predstava, že životný štýl stredoveku najlepšie vystihuje izolácia kláštornej cely a hermeticky uzavierajúce hradby miest, predstava, že v gotickej dobe (a tá trvala u nás veľmi dl-

Bakfark a súvislosti nemusia byť z garnitúry Palestriňa a Montevediho), od ktorých disponuje až stovkami veľmi starostlivo archivovaných diel v krásnych rukopisoch i korektných tlačiach — pravda, v Prahe, vo Viedni, v Krakove, v Paríži, vo Francii a pod.

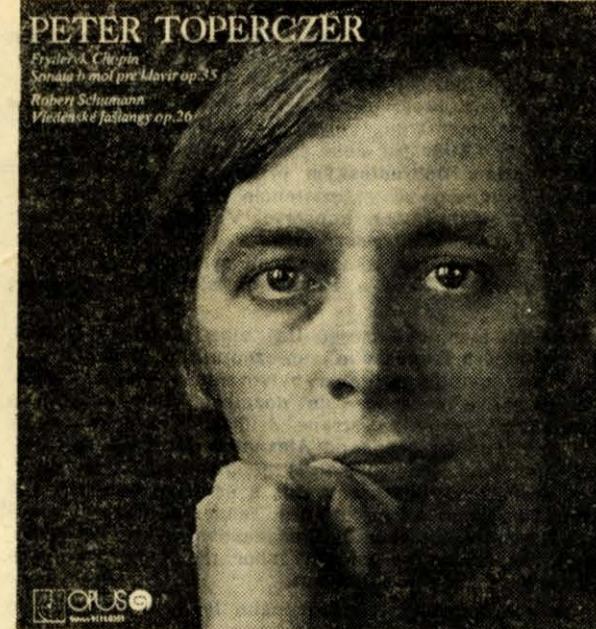
Čo má s tým všetkým spoločné Bakfark? Okrem toho, že sme sa pokúsili upozorniť na problém našej hudobnej tradície, chceli sme na jeho príklade podčiarknúť európsky kontext hudobnej kultúry Slovenska, dimenziu, ktorá musí dostať svoje miesto v metodologickom arzenáli modernej marxistickej muzikológie. Nie tak, že — podľa príkladu istého bádateľa — budeme v stredovekom Bardejove hľadať vplyvy nemecké, maďarské, české, polské — len nie slovenské, alebo že sa poškriepime o tom, že komu patrí napríklad Viesitoris kódex alebo Uhrovska zбирка. Hudba totiž ako — v konečnom dôsledku — výpoved všeľudská má človeka zušľachťovať a národy a kontinenty spájať. V tom je váha jej etosu i mrvné poslanie bádateľa zamýšľajúceho sa nad jej minulým i prítomným stavom.

RICHARD RYBARIČ

GRAMORECENZIA

PETER TOPERCZER

Fryderyk Chopin
Sonata h mol pre klavir op.
Robert Schumann
1845-1846 Berlin op. 26

PETER TOPERCZER. Fryderyk Chopin: Sonáta b mol pre klavír, op. 35, Robert Schumann: Vièdenské fašiangy, op. 26. OPUS. Stereo 9110353

Otázka by mohla znieť: načo vlastne získal túto platu? Prečo práve Chopin — Schumann? V akej úlohe? Je to vydavatelský čin „čo týždeň dal“, či presnejšie „čo interpret dal“? Aj dal, na BHS 1974. A nie zle. Kritika bola výborná, ale na Petra Toperczera sa vobede ani nepodarí nájsť horšiu. Je to klavirista, ktorý už pred piatimi rokmi podľa našej klavírnej kritiky dosiahol všetko, čo sa dosiahnuť dá. Nuda, nie? Dialóg s výblednutou krásou dvoch romantikov a klavirista taký dokonalý, že škoda vravief. Lenže už hned s ton krásou je to inak. „Dlhé roky som strávil pri klavíri s Beethovenom, Bachom, Chopinom, ale nikdy mi nepriskošlo na um sptyvať sa, či to, čo mám rád, je krásne.“ povedal v jednom rozhovore skladateľ Roman Berger; vysvetľoval to ďalej, ale stačí aj toto, asi takto je to s krásou. Nehľadáme ju tak veľmi, ako si myslíme. Ale čo hľadáme? Pokoj, oddych od tohto sveta? V Hudebných rozhľadoch spred niekoľkých rokov v úvahе, prečo pôsobí Chopin známeho českého klaviristu, sa tvrdí, že jeho interpretácia nevytvára celok „s všechným stereotypom myšlenia, cítenia. Ona nás od neho oslobodzuje. Pretože poslucháč tomuto umelcovi taký oddaný.“ Tak preto by sme nemohli byť Toperczervi oddaní. Od nich ho nás neoslobodzuje. Nie je to nijaký „chopinovský interpret“, nepodáva nám svet tohto skladateľa, ktorý sa stal symbolom pre klavír, ako plachetniču, minuciózne poskladanú vo fláši. Nečaruje timbrom ani valérami a ak je jeho Sonáte b mol čosi vzdialené, sú to vonkajšie finiesy.

A predsa aj v nej deje sa premenenie, a nevšedné, no keďže zároveň skoro také prosté ako pravda sama, ľahko zmýli. To, čo by sa tu mohlo zdať základom, rozpútanie virtuózneho ohňostroja, je opak rozpútania, je spútaním. Je to disciplína, skrotenie svojvôle, tvrdé úsilie o presnú techniku. Nič viac, ale nič menej, prisáva obet, jej ovocie však zlatom nevyváži. Tu sa neevozuje náladu, nevkladajú sa obsahy a hudobná plocha sa zvrásni, no nie zvonku; napäťie Toperczerovej Sonáty podobá sa napätiu, aké sochár pocituje medzi materiálom a stvárnením; má však akúsi zvláštnosť. Čosi spošobuje, že materiálom tu je interpret, to on sa premieňa a obrusuje, zbavuje sa hlušiny, má splynúť. Ale premena je nedokonalá, lebo, pravdaže, predsa len nie je materiálom. Táto nedokonalosť je možno v Sonáte práve tým, čo ju robí takou príťažlivou, ak je len príťažlivejšia nie vyrovnaná plocha, ale zápas o vyrovnanosť, nie pokojná hladina, ale spútanie nepokoja. Hľadáme teda zápas v umení? To je záujem starý ako ľudstvo samo, ale isteže nie osobe pre zápas, je to vždy zápas kohosi, o toho máme záujem. Divadelník Max Reinhardt tvrdí: „Hľadáme vždy len osobnosť a čím je táto väčšia a silnejšia, tým spokojnejší sme“. A o hercovi, no platí to i o nás: „Keby sa herec ako osobnosť vo svojej úlohe rozplynul a sám sa neprejavil, boli by naše očakávania sklamane“. Interpret Sonáty a Fašiangov sa prejavil spôsobom vlastným len osobnosťmi: sebzaprením, zaistil prvé miesto hudobným hodnotám. Po jeho Chopinovi, Schumannovi, predtým Ravelovi a nedávno Šostakovičovi pochopim, že je to odklínadlo. Klúč od trinástej komnaty. No nie je odklínadlo len začiatok? Nástraha pre čarodejníkovho učña. Z čoho vlastne prýšti ten klaviristov vnútorný pokoj, z vedomia, čo najlepšej služby zápisu? Netuší tiež okolo? Možno, až keďže je nie včasne lež maistrom hneď začína.

Z Chopinovej Sonáty b mol si vybral dramatický princip, pôsobí tým, ako ju postavil. Výbuch nepokoja a spútanej sily v úvodnej gradácii má funkciu predznamenania, ale predznamenania takého magnetického, že k sebe celok strháva, ba celý ho obsiahne. Jednoliatý prúd, koncentrovaný do jedného bodu, na ničom neprilipne. Ani pomalé časti, hocako pomaly by plynuli, nezastavia jeho spád k Finále, ktoré tu nie je nelogické, naopak, je potvrdením a zaokruhlením. Možno práve na tých pomalých častiach, vo svojom pokoji trocha netrpezlivých, dalo by sa demonštrovať, ako tu niet pózy. Interpret nič textu nepridáva. Jeho Sonáta b mol sa zzbavila mimohudobného nánosu a je teraz čímsi, čo je viac než najhlbší výklad: otázkou. Očakáva-

Možno odpovedou je Schumann? Akokolvek by to bol lakové, Topercer nie je romantikom, nedáva odpoveď. Necíti sa povolaný poúčať nás o živote a smrti a ak mu táto disciplinovanosť — vzácne to korenie — vlastne nedovolila Sonátu stavať inak než ju práve staval, diktuje podobne logiku Fašiangov. Sú preň nie meditáciou, lež hrou; na spôsob Musorgského Kartiniek rozkrýva v nich akýsi hudobný epický princíp; ak v Sonáte boj dramatickom, tu je rozprávacom. Každý jeho príbeh je mikrosvetom: Scherzino, vylúpnuté z hudobného toku, je rovnako samostatné ako predtým monolit Chopinovej konštrukcie. Rozpráva ich jedným dychom a bezbranej melódii v nich veri rovnako ako dynamickej smršti bezpečných akordov. Rozumie si s klavírom, jeho fyzická sila — vyrovnaná a bez výkyvov — akoby bola veľmi veľká, no všetky tie údery súypočítané a vedia sa naraz stísiť do nevýslovne jemného, i keď topercerovsky „vecného“ tónu. Je to tón dnešného romantizmu.

Slovenská filharmónia

11. a 12. XI. 1978

Pokladáme dnes za celkom sainozrejmý fakt, že mám k dispozícii telo európskej úrovne, intonačne spoločlivé, muzikálne, precízne, s neobyčajne rozsiahlym kmeňovým repertoárom domácej, svetovej vokálnej i vokáno-inštrumentálnej tvorby — SLOVENSKÝ FILHARMONICKÝ ZBOR. Na čele so svojím zbormajstrom Jánom Mária Dobrodienským pripravil zbor pri príležitosti 30. výročia svojej existencie netradične zostavený program slávostného koncertu. V prvej časti odzneli a capella diela od predstaviteľov troch generácií domáčich skladateľov, akoby chceli symbolizovať tri rozličné vývinové fázy a zameranie slovenskej zborovej tvorby.

Úvodná hymnická pieseň Hoj, vlast moja! od Mikuláša Schneidra-Trnavského reprezentuje obdobie, v ktorom sa dovoľilo úsilie o vytvorenie národnej hudby na jednej a súčasne ešte odzneva ľudovo-výchovná orientácia tvorby na strane druhej. Prekrásny cyklus Pri trencianskej bráne od Alexandra Moysesa (pri príležitosti jeho sedemdesiatin) je zasa vzorovou ukázkou majstrovského spracovania a úcty skladateľa k slovenskému hudobnému folklóru. Tendencie dnes už strednej skladateľskej generácie naznačoval cyklus Šesť básní lásky pre veľký mliešaný zbor na básne Vladimíra Reisela od Ladislava Burlasa.

Ak predvedenie premiérovaneho Burlasa nezanechalo jednoznačne priačinivý dojem, bolo to z dvoch príčin: teleso (pred týždňom vystupovalo s premiérou mimoriadne náročného Bázliku) sa nestalo dostatočne prípravil a vymanil z prekonávania intonačných problémov. V tomto parametri podalo sice imponujúci výkon, no v oblasti výrazového stvárnenia predsa zostali ešte určité rezervy. Druhou príčinou bol aj autorov výber Reislovho textu, ktorý je v podstate v jednej náladovej ľubostno-reflexívnej rovine. Ako taký nedovoluje rozvíniť skladateľovi dostatočne kontrastné náladu (napr. živšie, scherzové tempo). Základná náladová rovina môže sa nanajvýš variovať v určitých medziach a dovoluje mestami vystupovanie do vásňivých polôh. Skladateľ tento handicap textu zrejme cítil a pomerne široký časový priestor sa snažil zaplniť aspoň striedaním obsadenia — mužského, ženského i mliešaného zboru. Navyše ho text inšpiroval k použitiu pomerne jedno- duchých výrazových prostriedkov (pomerne málo polifónie a v prevažujúcej homofónii nanajvýš kvartové akordy).

Dobrodienský sa presadil ako pedantný zbormajster, hoci neraz slávil triumfy aj ako symfonický dirigent so širokou výrazovou paletou a so zmyslom pre účinné napätie výstavby. Jubilejný koncert SFZ využil opäť k prezentovaniu svojho umenia aj za dirigentským pulom symfonického orchestra. Za spoluúčinkovanie Symfonického orchestra Čs. rozhlasu v Bratislave, recitátora a štyroch sólistov zaradil na program kantátu Boženy Martinu Gilgameš. Rozsiahle dielo odznelo v Bratislave po prvýkrát, v serióznom naštudovaní a tak súčasne dokumentovalo veľké triumfy jubilujúceho telesa aj v oblasti veľkých vokáno-inštrumentálnych skladieb (medzi ďalšími Grand prix de disque za nahrávku Lisztovej Svätej Alžbety v roku 1975). Veľká dávka dramatického napäťa, filozofického podtextu, tvorivej fantázie, ktorá charakterizuje toto dielo, našla v Dobrodienskom nadšeného a zasväteného interpreta, ktorému sa podarilo vymaniť z úskalí súhry a sústrediť sa na stránku výrazu, atmosféry, napäťa. Výdatnú pomoc nášiel vo vynikajúcom speakerovi — známom českom hercovi Radovanovi Lukavskom i vo vokálnych sólistoch — v sopranistke Magdalene Hajóssyovej, Františkovi Livošovi, barytonistovi Róbertovi Szűcsovi a brnianskom basistovi Richardovi Novákovi.

18. a 19. XI.

S orchesterom SF hosfoval mladý iránsky dirigent a skladateľ Farhard Meškat, víťaz newyorskéj súťaže D. Mitropoulou v roku 1968 a po dva roky asistent Leonarda Bernsteinia v Newyorskej filharmónii. Meškat si tu zdokonalil vynikajúcu dirigentskú techniku, získal lahkosť, eleganciu, rozšíril si obzor a súčasne položil základy svojho koncertného repertoára. Svojím osobitím tvorivým zariadením, ktoré však nie je bez nym mladistvým elánom, ale uvedomele sfomovaným a závažným prístupom, dokáže Meškat naplniť a zmodelovať každú hudobnú frázu. Má vynikajúci zmysel pre mieru, pre zvukovú kultúru, pre logiku a presvedčivé stvárnenie výstavby a všetko jeho úsilie smeruje k vyzdvihnutiu hlavnej linie a myšlienky.

Okrajové čísla jeho posledného vystúpenia poznáme skôr zo stránok učebnic dejín hudby ako z koncertných pódiumov: Ravelovo predohru Seherézáda a Brahmsovu Serenádu D dur, op. 11. Ravelova predohra nenesie ešte typické znaky skladateľovej hudobnej reči. Je pomerne málo osobitá a jasne čitúme v nej vplyv príslušníkov Mocnej hľstky. Forme chýba súdržnosť a napätie Ravelových neskorších diel. Dirigentovo interpretáciu musíme preto posudzovať s prihládnutím na kvalitu tohto diela, ako i na skutočnosť, že orchester ho interpretoval po prvýkrát. Meškat naštudoval predohru na znameniej technickej úrovni a vyzdvhol jej romantickú atmosféru, spevnosť i vzruch jej obsahu a v rámci možnosti diela snažil sa aj o účinné dynamické výstavbu. Ak dielo nezanechalo azda plne presvedčivý dojem, môžeme to oprávnenie pripisať predovšetkým nerezlosti samotného autora. Ani dirigent takého formátu, akým Meškat nesporne je, nedokázal totiž z diela vysadiť viac, než ono samotné je schopné dať. V pramej úmernosti s výšou kvalítou Brahmsovej Serenády dokázal Meškat už podstatne viac. Rozvinul v nej širokú paletu sviežich, optimistických nálad, iskrievého temperamentu i vrúcnnej lyriky, humoru i väžného tónu v účinnej protipostavených kontrastoch.

Pôvodne očakávaný americký klavirista Jerome Rose ako sólista Lisztovo 2. klavirného koncertu A dur nepricestoval, vedenie SF zabezpečilo v poslednej chvíli náhradu v osobe predstaviteľa staršej generácie madarských pianistov — Mihálya Bächera. Aj keď v technickom zvládnutí krkolomnosti lisztovskej klavírnej sadzby sme markantne cítili, že ide o záskok, v koncepcii, v emocionálnom stvárnení, vo fantazijnom vklade i v celkovej atmosfére diela sme spoznali Bächera ako veľkého tvorivého umelca, ktorý sugestívnu citovú prežitku a nevyčerpateľnou invenciou plne strhol posluchača, takže mu nakoniec tie početné technické nedostatnosti musel odpustiť. Po stránke konceptnej a štýlovej, bolo to podanie, ktoré prekonalo azda všetky predchádzajúce, hoci virtuózne dokonalejšie, ale citovo a fantazijné oveľa strohejšie interpretácie.

VLADIMÍR CÍZIK

Malé zastavenie s Emilem Gilelsom

Emil Gilels (vpravo) v rozhovore s autorom článku.
Snímka: B. Beniček

jasnou dramaturgickou koncepciou. V takomto zmysle treba chápať aj onu Gilelsovu ranú tendenciu k virtuozitete par excellence. Virtuozita sa však už stala iba prostredkom, nie cieľom. Prostredkom k odhalovaniu uměleckých zákonitostí, obrazov, myšlienok a ideí. Dokazom toho je jeho zámer v cyklických programoch interpretovať konkrétnu problematiku. Tak napríklad v r. 1960 uvádzal cyklus „Klasická klavírna sonáta“, o rok neskôr cyklus sonátových večerov romantickej literatúry. Tento vedomý dramaturgický proces je jedným z typických znakov Gilelsovho štúdia a prístupu k hudobnej literatúre a k hľadanju (ale aj k zdôvodňovaniu) štýlovej interpretácie diferenciácie. Gilels svojou metódou dokonalého a hlbokého premyšleného štúdia celej základnej svetovej klavírnej literatúry dosiahol takú štýlovú diferenciáciu — napríklad len vo vnútri klasickej alebo romantickej literatúry — ako málokto. Nie bez opodstatnenia sa nemecký kritik Joachim Kaiser o Gilelsovi vyslovil, že sovta sa nájdu na celom svete traja virtuózi (mysiel tým ešte Rubinsteina a Horowitza), ktorí dokážu na koncerte podať taký veľkolepý, vitálny, ale aj diferencovaný, intelektuálny a muzikantsky plnokrvný výkon, ako práve on v skladbách Schumannových, Chopinových, Lisztových alebo vzápäť Bachových, Mozartových, Beethovenových či Ravelových a Stravinského. Alebo si pripomeňme jeho koncert na Pražskej jari 1973, rečť zo skladieb Mozarta, Brahmsa, Debussyho a Stravinského — čo skladba, to individuálne fascinujúci výkon. Táto čiara Gilelsovo interpretáčneho umenia však nie je náhodná. Je prisne zákonitá.

Gilels vyhraný záujem o základe, overenie hodnoty klavírnej literatúry je daný umelcovou schopnosťou zachovať, ale aj nadálej rozvíjať integritu individuálneho s objektívnym na jednej strane a na strane druhej rešpektovať špecifické (napr. slohové znaky) so všeobecným. Túto čtu Gilelsovo umenia možno pozorovať od začiatku: s výnimkou Tchača, ktorý bol odchovancom parižskej školy, pričom dobre ovládal nemeckú školu a jej literatúru; počnúc B. Reingbaľovou, ktorá absolvovala viedenskú hudobnú akademiu a ruskú klavírnu školu, cez Nejgausa, ktorý prvý uskutočnil syntézu západoeurópskej klavírnej interpretácie s ruskou tradíciou; Gilels je v tomto procese nielen dôležitým integrujúcim článkom, ale súčasne spriaznený s oboma prameňmi, otvára ešte pred Richterom a inými nový model klavírnej interpretácie. Jeho ovocie sa prejavilo, pochopiteľne, až v ďalších rokoch nielen na Gilelsovom umení, ale aj na celej plejáde špičkových žiavov mladej a strednej sovietskej pianistickej generácie. V tomto svetle sa v podstate pohybuje celý Gilelsov interpretáčny akčný rádius, ktorý siaha od Scarlattiho, Bacha cez Mozarta a Beethovenu, Schumanna, Chopina, Liszta, Saint-Saënsa, Brahmsa, Čajkovského, Rachmaninova až po Debussyho, Ravela, Prokofieva, Stravinského a Sostakoviča. Pre každého z týchto autorov, no najmä pre ich základné diela, má jasný a premyšlený, odôvodnený prístup. Nepozná náhodnosť inšpirácie. Iba maximálnu, duševnú, nervovo-psychickú koncentráciu, ktorá ho po koncertoch doslova úplne vysiluje. Pritom jeho hra nepostráda zdravý pátes a vzlet oduševnenia. Všetko je však „organizované“ prísnym intelektom a dôsledným zámerom.

Gilelsova umelecká cesta, hoci sprevádzaná slávou a uznáním, nebola fahká. Jeho úspechy nesprevádzali spoločenské ani iné škandály a senzácie. Bola to vždy cesta za jasným cieľom, ktorého sa na každom koncerte nanovo zmocňoval. Dnešný Gilels sa rodil z úpornej a cieľfamedej práce, ktorá vždy odrážala aktívny proces tvorenia, bez ktorého žiadne veľké umenie nie je mysliteľné.

MARIÁN JURÍK

Slávostný koncert SOČRu

Pri príležitosti osláv 50. výročia založenia rozhlasového vysielania na Slovensku sa uskutočnil aj Slávostný koncert Symfonického orchestra Čs. rozhlasu v Bratislave, nositeľa Radu práce. S týmto telesom, s jeho prácou a výsledkami sú nerozlučne spojené mena národného umelca Alexandra Moysesa a zaslážeho umelca Ludovíta Rajtera a boľo preto pochopiteľné, že sa obidva na udalosti podielali; prvý z nich hudbou, druhý dirigentským umením. V inšpirujúcej atmosfére, akú by si SOČR svojimi kvalitami zaslúžili na každom verejnom vystúpení, zaznala najprv Moysesova predhra Jánosikovi chlapci, jej pôvodná verzia z roku 1934 ako výraz autorovho priklonu k programovosti a národnemu charakteru hudby nielen počas ide o štýl, ale aj o námet. Zároveň dala možnosť uvedomiť si, aký obrovský kus cesty prešla od tých čias slovenská hudba a samotný Moyses. V Sostakovičom 1. klavírnom koncerte sa dobre uvedli Pavol Kováč (klavír) a Kamil Roško (trúbka) najmä čo sa týka súhry, technickej istoty i lahkosť. Zdalo sa však, že sa neodvážili k mladickej neviazanosti, ktorá je pre túto skladbu príznačná a pochopili text príliš „vážne“. Tako vela stratil na prirodenom pôvabe a veselosti (najmä rýchle krajné časti). Po prestávke sme počuli Dvořákovo 8. symfóniu, ktorá patrí v repertoári orchestra ku kmeňovým a mimořadne dôkladne naštudovaným. Rajter v tej interpretácii uplatnil veľkú dávku vnitornej disciplíny a precízne ju vystavil v línach a forme; v jeho zrelem umení je rozhodujúca práve ničím nevyhľadávaná rovnováha a preto sa jeho Dvořák objavil pred nami ako rovnomerne plýtavci prud krásnej hudby. Po čas celého koncertu ovádali Rajter orchestra svojím majestátnym spôsobom, v ktorom sa prednost a ekonomičnosť gesta snúbili s jasnou koncepciou predstavou, orchestra akoby hral sám od seba a predsa za každou frázu čítame pevnú ruku osobnosti.

IGOR PODRACKÝ

4. decembra 1978 odišla významná postava kultúry a hudby nášho storočia — skladateľ, dirigent a klavirista Benjamin BRITTEN (nar. 1913), ktorému od čias Henryho Purcella patria najväčši podiel na prieniku anglickej hudby na závažné pozície vo svetovom hudobnom diarii. Britten, v hudobnej reči čítateľ tradičie a osobitý predovšetkým v oblasti melodiem a inšpirovanosti starou anglickou umelou i ludovou hudbou, zanechal bohatý a hodnotný odkaz, ktorý obsiahol takmer všetky hudobné druhy a žánre a z ktorého najväčšie úspechy svojmu tvorcovi priniesla opera (Peter Grimes, Únos Lukrécie, Albert Herring, Žobrácka opera, Billy Bud, Sen noči svätovjánskej).

Zo zahraničia

Začiatkom novembra bol vo Varšave X. kongres Európskej asociácie konzervatórií, akademíí a vysokých hudobných škôl. Vlacidlove pracovné zasadnutie sa zameralo na tému Dopad kultúrno-technickej revolúcie na vyučovací proces umelcovských škôl. Pre nasledujúce dvojročné funkčné obdobie zostáva jedným z dvoch prezidentov dr. Zdenko Novák, CSc., za druhého zvolili namiesto odstupujúceho rektora Birkelunda z Českého riaditeľa Konzervatória v Utrechtte Johana van Boogera.

V Berline spresnili termíny Beethovenových osláv, ktoré sa konajú pri priležitosti 150. výročia majstrovej smrti. Dominantom bude Medzinárodný Beethovenov kongres v dňoch 20.-23. marca, ktorý bude rokovat v siedmich osobitných diskusných skupinách a bude sa venovať predovšetkým otázkam Beethovenovej tvorby v súčasných spoločenských podmienkach, jeho osobnému štýlu a ideologickej dimenzií. Očakáva sa, že na kongrese sa zúčastní niekoľko odborníkov a záujemcov.

V NSR sa reprezentanti profesionálneho umelcovského školstva dohodli, že v dňoch 23.-26. mája 1977 uskutočnia súťaž, kde sa majú prezentovať najvýznamnejšie talenty Spolkovej republiky.

Každoročná súťaž Gaudeamus v Rotterdame sa uskutoční od 14.-19. apríla 1977 a má byť opäť prehliadkou najlepších mladých interpretov súčasnej tvorby.

Posledné číslo Musik und Bildung sa takmer celé venuje tvorbe a významu Hansa Eislera. Vo viacerých zaujímavých článkoch sa zdôrazňuje politická angažovanosť a osobitosť tohto umelca.

V Cambridge založili Inštitút pre štúdium organovej hry a ústredný archív organových skladieb. Nová inštitúcia sa má venovať dejinám organu i súčasnej situácii v tejto oblasti.

V Los Angeles otvorili Schönbergov inštitút, ktorý má zhromaždiť skladateľov tvorbu z čias jeho amerického pobytu a vybudovať ústredný archív. Riaditeľom je Schönbergov asistent a vydavateľ jeho diel Leonard Stein.

Historické organy na Slovensku

(Dokončenie z 1. str.)

né, že tento zoznam nie je úplný. Na opravách sa podieľali viaceré podniky: Továrna na varhan, n. p. Krnov, Organa — Kutná hora, Družstvo výrobcu hudebních nástrojů Praha, Varhanárske a drevošpracujúce lidové družstvo v Českém Brodě, ako aj majster-organár Karol Weiss z Rudnej-Hořelic. Organár Štefan Gábor z Košíc vypracoval plán na prestavbu organa v ev. a v. kostole v Rimavskej Bani. Zaujal mal i s opravou cenného 2-manuálového, 18-registrového ranobarokového nástroja vo Vyšnom Medzeve (organ je dodnes v dezelátnom stave a nepoužívateľný). V oboch prípadoch chcel mechanickú traktúru nahradit pneumatickou! Vymenil chcel aj pôvodnú hradicu stoly.)

Ziaľ, i napriek značným investíciam nie vždy môžeme byť s úrovňou vykonaných práci spokojní. Opravy a úpravy často preprádzajú nedostatočné porozumenie pre prácu s pamiatkovým materiálom. K najväčšiemu a hlavne u väčších — dvojmanuálových organov (Švedlár, Banská Štiavnica, Jur pri Bratislave a Pezinok) chrolicky sa opakujúcim nedostatkom patrí odstránenie pôvodnej mechanickej traktúry a jej nahradenie traktúrou pneumatickou. Podobne odsúdeniahodnou je výmena pamiatkových hradicových stolov za nové moderne. Naštastie výmena pôvodných zásuvkových vzdúničiek za nové, spravidla kuželkové, nahradenie originálneho písťafolového materiálu továrenským, či zásahy do dispozície, sú zriedkavé. (Situácia je o to smutnejšia, že práce sa realizovali v období, keď v susednom Rakúsku začali historické skrine opäť vybavovať zásuvkovými vzdúničkami s mechanickou traktúrou dispozíciami primeňanými do vzniku nástroja.) Napokon takto prístup k pamiatkovým organom bol i v rozpore so zásadami ich reštaurovania, proklamovanými poprednými domácimi odborníkmi (L. Vachulká, F. Petr). Musíme tiež konštatovať, že v opravách sa nerobila dostatoč-

Prehrávky Slovkoncertu

Agentúra SLOVKONCERT, ktorá sprostredkúva našich umelcov ku kultúrnym podujatiám, dostáva ponuku viacerých interpretov rozličnej umeleckej úrovne. Musí si preto vybrať iba z tých najlepších. Každoročne organizuje prehrávky interpretov. Tohtoročná prehrávka Slovkoncertu bola 3.-4. novembra v Bratislave. Celkovo účinkovalo na prehrávke 23 sólistov, jedno komorné duo a komorný súbor. Výkony hodnotia odpornej poroty, zloženej z popredných umelcov, resp. pedagógov. Na prehľadke boli prítomní dramaturgovia a ďalší pracovníci Slovkoncertu i zástupca Sekcie koncertných umelcov pri Zväze slovenských skladateľov.

Najvhodnejšie boli zastúpení vokalisti. Z tejto 11-člennnej skupiny určila porota 4 najlepších spevákov. Veľkým prekvapením bolo nedávno angažovaná sólistka opevy Státneho divadla v Košiciach — odchovankyná sofijského Konzervatória v triede vynikajúceho hulárskeho pedagóga Iľju Josifovu — altistka Ida Kirilová. Disponuje mohutným a krásnym blasovým materiálom, ktorý je schopný veľkého dynamickego rozsahu. Má výrovnane registre, hlas známené ovláda, je muzikálna a jej prejav je sugestívny. Skoda, že repertoár, s ktorým prišla na prehrávku, nezameral sa viac na oblast koncertného. No má predpoklady i pre koncertné podium. Kirilová je speváckou reprezentatívneho dosahu. Ďalšou speváckou, ktorú vytípovala porota pre koncertnú činnosť je sopranistka Viera Braunová, t. č. poslucháčka VSMU. Jej hlas má príjemne začarenie, je kultivovaný, prejav má vrúcný a diferencovaný. Dobre je pripravená aj ďalšia sopranistka Eva Plesníková, absolventka bratislavského Konzervatória. Vystúpila s dokladne vypracovaným repertoárom, začítym prednesom, s bohatými dynamickými nuansami.

Z mužov najlepší dojem zanechal žiak sovietskeho pedagóga na VSMU A. Orfionova — basbaritonista Milan Jagelka. Jeho doménou bude pravdepodobne koncertná pieseň. Je typom inteligentného, kultivovaného speváka — s osobitou schopnosťou diferencovať

nielen tón, ale i celkovú náladu a atmosféru prednášanej skladby. Z piatich klaviristov najlepší dojem na prehrávke zanechala Eva Dianovská-Virsiková, t. č. poslucháčka moskovského Konzervatória. Popri pekne vybudovanej klaviristickej technike a živej muzikálite upútala osobitou kultúrou tónu, nádhernými pianissimami, ale i zvučnými kvalitnými fortissimami s možnosťou prechodných odťienkov. Zdravým hudobným prejavom, schopnosťou držať v napäti tok skladby, nemalými technickými dispozíciami prekvapivo zaujala aj profesorka bratislavského Konzervatória — odchovankyná brnenskej JAMU — Vladimíra Sláviková.

Pomerne výrovnany výkon po stránke technickej a výrazovej podali na prehrávke dychári. Bola to flautistka Radvana Dvořáková, hobojista Jozef Durdina, klarinetista Jozef Gális — teraz po konzervatóriálom štúdiu poslucháč VSMU. Pozoruhodný výkon predviedol člen žilinského Státného komorného orchestra — klarinetista Aladár Jánoška — veľký prirodzený talent, žiaľ, nie bez určitých amatérskych manier.

K prof. J. Zsapkovi príbudiol na Konzervatórium v Bratislave ako pedagóg ďalší dobrý gitarista — Alois Menšík, ktorý má tiež predpoklady pre koncertné uplatnenie sa, to ako sólista, ale i komorný hráč v úspešne sa presadzujúcom súbore variabilného obsadenia (zostaveného z profesorov bratislavského Konzervatória) Pro arte music. Po úspešnej vlnajšej prehrávke nastúpili s trochu pozmeneným obsadením — bez harfy, s novým hobojistom a v repertoári malí zaradených aj skladateľov XX. storočia.

Zo sláčikov má zaujala sugestívnu výrovanosťou, sýtym tónom, hlbkou meditatívneho lyrizmu pedagógika bratislavského Konzervatória Viera Podhrádská. Perspektívne bolo aj nové komorné duo, do ktorého sa zdrúžili: húlistka Viola Baloghová a klaviristka Tatjana Fraňová. Ich individuity zatiaľ ešte nie sú celkom zošíladené, no majú značné predpoklady pre úspešnú spoluprácu.

— z.k.—

Ľudové uspávanky na gramofon

na gramofon

Riaditeľ vydavateľstva Mladé letá Rudo Móric, Ján Cikker a Darina Laščiaková nad publikáciou Bellé mi, bell.

O slovenských ľudových piesňach sa hovorí, že sú nielen pre poslucháča, ale najmä pre hudobného skladateľa pravou klenotnicou hudobných nápadov, motívov, melódii. O ich zácharovanie sa usilujú transformovaním do svojich skladieb alebo ich úpravou. No aj mnohí vydavateľstvá vydávajú rôzne zberky ľudových piesiev a tak ich uchovávajú pre súčasnosť i budúcnosť. Jednou ľačotkou slovenských ľudových piesni sú uspávanky, ako výraz materskej nehy, lásky, ochrany a starostlivosti o dieťa a sú aj výrazom čohosi našského, slovenského.

Tohtoročný predvianočný knižný trh má svoje prekvapenie, najmä pre mladých čitateľov. Postaralo sa oň vydavateľstvo Mladé letá v Bratislave knižkou ľudových uspávaniek BELÍZB MI, BELÍZ s peknými a výstížnými farebnými ilustráciami akad. maliara Alojza Klíma. Pretože človek si pamätá lepšie to, na čom sa zúčastňuje viacero jeho zmyslov (stará didaktická zásada), zrodila sa v Mladých letách myšlienka zachovať texty uspávaniek nielen vo výtvarnom obsahu, ale aj v hudonej úprave a v speváckom prejavu na gramofónovej platni. A tak národný umelec Ján Cikker uspávanku Darina Laščiaková. Prostá, no o to umeleckejšia Cikkerova hudobná úprava, Laščiakového tahodný hlasový timbre v Klímovu výtvarne zaručujú ľudovým uspávankam BELÍZ MI, BELÍZ trvalú hodnotu. Zaslúžil sa o to aj Symfonický orchester Československého rozhlasu pod vedením Ondreja Lenárda. !

A. BRÁNSKY

tedrou hudonej akustiky na Vysokej škole múzických umení vo Varšave.

Náša spoločnosť neustále zvyšuje objemy obnovovacích prác na pamiatkach (v piatej páťročníci sa objemy oproti predchádzajúcej takmer strojnosibili), venuje však patričnú pozornosť aj organizačným a koncepcným otázkam ďalšieho rozvoja reštaurátorskej činnosti. Na základe opatrení vlády SSR a príkazu riaditeľa Odboru umenia MK SSR č. 13, v zmysle umeleckých remesiel zabezpečí reštaurovanie kultúrnych pamiatok na území SSR od 1. júna 1975 v plnom rozsahu reštaurátorskej činnosti. Na základe tohto rozhodnutia uložilo Ministerstvo kultúry SSR vedeniu Ústredia umeleckých remesiel (ÚUR) vytvoriť materiálno-tehnické, ekonomické, organizačné a kádrové predpoklady pre zriadenie nového útvaru reštaurátorskej činnosti v rámci ÚUR. Bolo by teda ideálne vytvoriť tu aj reštaurátorovský ateliér zameraný na komplexné reštaurovanie historickej organov, ktorý by pri svojej činnosti úzko spolupracoval s ostatnými pracoviskami ÚUR, najmä s ateliérom umeleckého rezbárstva, pozlaciačstva, reštaurovania dekoratívnych maľieb a kovových predmetov. Využíval by pochopiteľne aj služieb fyzikálno-chemického a fotografického laboratória. Zriadenie reštaurátorovského ateliéra vyrieši však problematiku ochrany a reštaurovania pamiatkových organov na Slovensku len čiastočne. Névyhnutné je vytvoriť aj teoretické pracovisko so zamieraním na evidenciu organov, spracúvanie dokumentácie a zhromažďovanie materiálu k dejaním organárstva na Slovensku.

Vérim, že v čo najkratšom čase sa podarí aj u nás zodpovedne vyriešiť problematiku ochrany a reštaurovania cenných historických organov. Zriadením reštaurátorovského ateliéra a dokumentačno-výskumného pracoviska tohto zamerania aj SSR by sa zaradila k tým socialistickým štátom, ktoré sa príkladne a systematicky starajú o pamiatkové organy a účelne ich využívajú v súčasnom hudobnom živote.

MARIÁN ALOJZ MAYER

Správy HIS

Pri príležitosti 30. výročia založenia a pôsobenia Slovenského filharmonického zboru sa v Klube skladateľov SHF zúčastnil záujemci s predstaviteľmi tohto telesa, s dirigentom J. M. Dobrodiňským a s jednou zo zakladajúcich členiek J. Bedrnovou. Odznelo niekoľko reprezentácií nahrávok s interpretáciou SF, jeho zástupcovia spomnali na roky pôsobenia, na koncerty, úspechy a ocenenia, ktoré získali za tri desaťky rokov.

Medzinárodný deň hudby si pracovníci SHF pripomenuli prehrávkou a besedou s jubilujúcim skladateľom národným umelcom Jánom Cikkerom. Dramaturgia podujatia bola zameraná netypicky pre tohto predevšetkým operného autora — odzneli ukážky z jeho symfónických skladieb v širokom priezere od mladých diel až po súčasné.

V prijemnej priateľskej atmosfére prebehlo v Klube skladateľov stretnutie s ďalším významným jubilantom slovenského hudobného života, s dirigentom dr. Ludovítom Rajterom. Krátkou charakteristikou priblížil prítomným dr. V. Čížik celoživotnú prácu a činnosť umelca. Zo zvukových záznamov odzneli nahrávky skladieb, ktoré pod Rajterovou takto vystrelili a ukážka z jubilantovej skladateľskej práce. Neformálne ovzdušie pomohli vytvoriť slová vďakom žiakov dr. Rajtera, dnes už známych a úspešných dirigentov M. Šmidu a O. Lenárda, ktorí spominali na štúdiá pod jeho vedením, na jeho pedagogické metody i ľudské postoje. -eš-

Prvé číslo deviateho ročníka nášho časopisu vyde dňa 17. januára 1977. Rédakcia

OBSAH HUDOBNEHO ŽIVOTA 1976

ÚVODNÍKY, ÚVAHY, ŠTUDIE

Den hudby — deň človeka	—	—	—	—	—	18/1
Dôša, L.: O problémoch bachovskej interpretácie	—	—	—	—	—	17/3
Donovalová, V.: Aktuálne úlohy muzikológov	—	—	—	—	—	24/2
Dvadsať zásad spolupráce pri realizácii záverov XV. zjazdu KSC	—	—	—	—	—	17/1, 7
Gabauer, A.: Opereta, musical, spevohra, hudobná komédia	—	—	—	—	—	6/3, 5
Kamrlová, E.: O problémoch bachovskej interpretácie	—	—	—	—	—	12/3
Klinda, F.: O problémoch bachovskej interpretácie	—	—	—	—	—	10/3
Kot, J.: Vstupujeme do obdobia zvýšených nárokov	—	—	—	—	—	1/1
Mačák, I.: Úvahy o autentickom	—	—	—	—	—	20/3
Majlíngová, L.: Umenie Arnolda Schönberga	—	—	—	—	15/1, 8, 17/8, 18/7, 19/8	
Mayer, M. A.: Historické organy na Slovensku	—	—	—	—	—	24/1, 5
-N: Aktivita a rezervy	—	—	—	—	—	4/1
-N: Hodnoty overené časom	—	—	—	—	—	22/1
-N: Kvalita myšlenia — hodnota výsledkov	—	—	—	—	—	11/1
Orfionov, A. I.: História Veľkého divadla	—	—	—	—	—	1/8—12/8
Rybárič, R.: Valentín Bakfark a európske súvislosti slovenskej hudby	—	—	—	—	—	24/3
Sokol, I.: O problémoch bachovskej interpretácie	—	—	—	—	—	11/3
Terrayová, M. J.: Tvorca slovenskej umelej piesne	—	—	—	—	—	11/1, 3
Tiensuu, J.: Stručné dejiny súčasnej fínskej hudby	—	—	—	—	8/1, 8, 9/1, 8	
Ursíniová, T.: Variácia jedného pojmu	—	—	—	—	—	12/1
Zavarský, E.: O problémoch bachovskej interpretácie	—	—	—	—	—	9/3
Zjazd mimoriadneho významu	—	—	—	—	—	5/1
Zodpovednosť tvorcov	—	—	—	—	—	8/1

ŠKOLSTVO A HUDOBNA VÝCHOVA

Bránsky, A.: Škola a hudba	—	—	—	—	—	2/2
Dlháňová, B.: Pedagóg — skladateľ	—	—	—	—	—	7/2
Dufek, K.: Piešanská iniciatíva	—	—	—	—	—	7/2
-eč: Komorný orchester bratislavského Konzervatória	—	—	—	—	—	3/2
Filipová, E.: Koncert pedagógov	—	—	—	—	—	11/2
Filipová, E.: Na návštive v Szegede	—	—	—	—	—	5/2
Gombitová, E.: 3. stretnutie Hudobnej mládeže Slovenska	—	—	—	—	—	19/2
Hargaš, E.: Diplomový koncert Juraja Klatta	—	—	—	—	—	8/4
Hejzlar, T.: Skladateľ inštruktívnej hudby pre deti	—	—	—	—	—	12/2
Hejzlar, T.: Zaujímavý pedagogický experiment	—	—	—	—	—	10/2
Hrdina, R.: Komorný orchester konzervatória v Gruziinsku	—	—	—	—	—	10/2
Hrdinová, J.: Výmena skúseností	—	—	—	—	—	8/2
Izová, A.: Absolventi v Prahe	—	—	—	—	—	1/7
Jakubcová, D.: Nielen pre učiteľov hudobnej výchovy	—	—	—	—	—	11/2
Jurkovič, M.: O plánoch Hudobnej fakulty VŠMU	—	—	—	—	—	18/4
-k: Konzervatórium v nových priestoroch	—	—	—	—	—	4/2
Klasovitý, P.: Ako si predstavujem novú konceptiu LSU	—	—	—	—	—	18/4, 5
Kol.: K hudobnovýchovnej problematike na pedagogických fakultách	—	—	—	—	—	22/2
Korecká, V.: Diplomové koncerty	—	—	—	—	—	12/5
Korecká, V.: Pozvánka do štúdia VŠMU	—	—	—	—	—	1/4
Lengová, J.: Nevideli ste Falstaffa?	—	—	—	—	—	11/5
Lengová, J.: Vokálne koncerty diplomantov	—	—	—	—	—	8/2
Lengová, J.: VŠMU v Redute	—	—	—	—	—	14/2
Mereš, S., Lengyel, M.: Pedagogické zámery v Košiciach	—	—	—	—	—	18/3
Nováček, Z.: Bez kontaktov niet vývoja	—	—	—	—	—	18/6
-ol: Stretnutie s absolventmi	—	—	—	—	—	11/7
Pappová, E.: Beethovenov Hradec	—	—	—	—	—	17/2
Pappová, E.: Virtuosi per musica di pianoforte	—	—	—	—	—	23/2
Sedlický, T.: K problémom vyučovania hudobnej výchovy na pedago-	—	—	—	—	—	
gických fakultách	—	—	—	—	—	18/1, 7
Strausz, M.: Po súťaži slovenských konzervatórií	—	—	—	—	—	13/2
Strausz, M.: Súťaž slovenských konzervatórií	—	—	—	—	—	6/2
Sikulová, L.: Nová konцепcia hudobnej výchovy	—	—	—	—	—	18/2
Tvrdoň, J.: Niekoľko zamysliení o profesii hudobného pedagóga	—	—	—	—	—	3/2
Urbancíková, L.: Umelkynia pedagogička	—	—	—	—	—	20/2
Vargic, B.: Hudobná výchova po novom	—	—	—	—	—	15/2
Vargic, B.: K dalšiemu vzdelávaniu pedagógov	—	—	—	—	—	16/2
Višňovská, E.: Ku dňu učiteľov	—	—	—	—	—	6/2
Višňovská, E.: Odborná učebnica	—	—	—	—	—	14/2
Višňovská, E.: O jednej užitočnej exkurzii	—	—	—	—	—	1/2
Zika, P.: Ako s intonačiou výchovou?	—	—	—	—	—	18/3
Zika, P.: Hostia na Konzervatóriu	—	—	—	—	—	11/4

TVORBA

Bážlik, M.: Canticum (I. Podracký)	—	—	—	—	—	8/3
Kořinek, M.: Sonatína pre violončelo a klavír (D. Skalická)	—	—	—	—	—	2/3
Mikula, Z.: To bude ráno. Ave Eva (I. Podracký)	—	—	—	—	—	9/3
Očenáš, A.: Laudatórium (Z. Nováček)	—	—	—	—	—	1/3
Praha — 20. týždeň novej tvorby (L. Šustýkevičová)	—	—	—	—	—	8/1, 4
Salva, T.: Tri balady (-uy-)	—	—	—	—	—	5/5
Urbanc, B.: Paní úsvitu (Z. Marczellová)	—	—	—	—	—	9/4
Týždeň slovenskej hudobnej tvorby (T. Ursíniová)	—	—	—	—	—	5/4, 5
Týždeň slovenskej hudobnej tvorby (I. Podracký)	—	—	—	—	—	6/1, 3
Z tvorby moskovských skladateľov (V. Jegorovová)	—	—	—	—	—	12/8

KONCERTY, FESTIVALY, SÚŤAŽE, PREHĽIADKY

-ab: Umelci SND v Španielsku	—	—	—	—	—	6/7
Adamčiaková, V.: Slovenská hudba v Rige	—	—	—	—	—	13/3
Albrecht, J.: Košické kvarteto	—	—	—	—	—	23/5
Albrecht, J.: Tri roky práce	—	—	—	—	—	17/3
-b: Tanečný súbor Lúčnice v USA	—	—	—	—	—	10/7
Bakošová, Z.: Radosť z hry	—	—	—	—	—	2/4
Brezáňová, L.: Koncerty v Žiline	—	—	—	—	—	1/5
Bugalová, E.: Autorský večer	—	—	—	—	—	14/7
-č: Z koncertov MDKO	—	—	—	—	—	3/4
Cárska, E.: Abonentný cyklus koncertov SOČRu	—	—	—	—	—	8/5
Cárska, E.: Erika Hahnová v Redute	—	—	—	—	—	9/4
Cárska, E.: Komorné koncerty MDKO v novej sezóne	—	—	—	—	—	2/5
Cárska, E.: Kultúrne leto	—	—	—	—	—	18/5
Cárska, E.: Organový koncert Anny Zúrikovej	—	—	—	—	—	11/7
Cárska, E.: Organový recitál Vladimíra Rusoá	—	—	—	—	—	10/4
Cárska, E.: Peter Michalica	—	—	—	—	—	12/4
Cárska, E.: Plány a perspektívy	—	—	—	—	—	3/5
Cárska, E.: Recitál Pavla Kováča	—	—	—	—	—	11/4
Cárska, E.: Recitál Stanislava Zamborského	—	—	—	—	—	5/4
Cech, V.: Do druhého desaťročia	—	—	—	—	—	22/3
Cech, V.: Cherkassky a Badura — Škoda	—	—	—	—	—	4/6
Čížik, V.: Lipsko Bachovi	—	—	—	—	—	13/8
Čížik, V.: Mladá Smetanova Litomyšl	—	—	—	—	—	19/5
Čížik, V.: Mladí na pódiu	—	—	—	—		

Ursínyová, T.: V centre záujmu — opera — — — — — 21/4, 8
-zm: Slávnosti hudby — — — — — 19/1

DIVADLO

-ab:	Malá anketa o novej slovenskej opere Pani úsvitu	— — — — —	2/8
-ab:	Umelci SND v Španielsku	— — — — —	6/7
-b:	Od wampu k charakterom (O. Hanáková)	— — — — —	15/7
Bagin, P.:	Bilancia a plány SND	— — — — —	16/5
Bartko, E.:	Balet SND 1972—1976	— — — — —	19/3
Bartko, E.:	Slovenský choreograf v NDR	— — — — —	2/4
Blaho, J.:	Košické večery 1975/76	— — — — —	15/4
Blaho, J.:	Operný zápisník	— — — — —	10/4, 5, 14/5, 17/5
Čech, V.:	Triumf Janáčkovej hudby	— — — — —	9/6
Danek, L.:	Vzrušujúce stránky dejín	— — — — —	2/6
Hrubant, J.:	Boj o kvalitu	— — — — —	8/7
Jančo, P.:	Hostia v opere SND	— — — — —	4/4
Marczellová, Z.:	Dramma per musica — baletne	— — — — —	20/4
M. G.:	S M. Hajóssyovou o hostovaní v Prahe, v Berline a o najbližších plánoch	— — — — —	10/8
Michalová, E.:	O divadelnej režii (K. Čillík)	— — — — —	9/7
Nováček, Z.:	200 rokov „kamenného“ divadla v Bratislave	— — — — —	22/1, 8
Orfionov, A. I.:	História Veľkého divadla	— — — — —	1/8—12/8
Orfionov, A. I.:	Oslavy jubilea	— — — — —	21/7
Pastorová, A.:	Nemé diefa múz	— — — — —	22/7
Pastorová, A.:	Rumunský balet	— — — — —	21/2
Pastorová, A.:	Spievaj pohybom o láske	— — — — —	10/7
Pozvánka do opery (Š. Hoza)	— — — — —	3/7	
Prikladný Mozart	— — — — —	12/3	
Rapoš, G.:	O zasl. umelcoví Viktorovi Málikovi — s ním	— — — — —	10/7
Rapoš, G.:	O zájazde spevohry NS do NSR a Holandska	— — — — —	14/7
Rapoš, G.:	S operou SND do Viedne, Kluže a Tíru Mureša	— — — — —	23/1, 8
Rebling, E.:	Balet Čierni vtáci	— — — — —	3/6
Ursínyová, T.:	Hladanie (alebo boj o formu musicalu)	— — — — —	1/4
Ursínyová, T.:	V centre záujmu opera	— — — — —	21/4, 8
Varga, J.:	Hostia v opere SND	— — — — —	4/4
Varga, J.:	Opera na ostrove	— — — — —	17/6
Varga, J.:	Večery v Budapešti	— — — — —	8/8
Varga, J.:	Záhrak Traviaty — originálny Boris	— — — — —	13/8
-y:	Amneris: Fiorenza Cosottová	— — — — —	9/6
-Z. A.:	Pozvánka do opery (L. Baricová)	— — — — —	5/7
-Z. A.:	Pozvánka do opery (J. Wiedermann)	— — — — —	12/7

★ ★ ★

Cikker, J.:	Vzkriesenie (J. Blaho)	— — — — —	21/1, 3, 8
Doubrovský, P.:	Magdaléna (Hulá, M.)	— — — — —	20/7
Ferrari, K.:	Styria grobianti (J. Blaho)	— — — — —	15/4
Jusić, D.:	Dundo Maroje (A. Gabauer)	— — — — —	8/5
Kožík, A.:	Krečinskij (A. Gabauer)	— — — — —	13/4
Nicolai, O.:	Veselé panie z Windsoru (J. Lengová)	— — — — —	11/5
Prokofiev, S.:	Romeo a Júlia (E. Bartko)	— — — — —	11/5
Puccini, G.:	Tosca (J. Blaho)	— — — — —	2/5
Smetana, B.:	Predaná nevesta (T. Ursínyová)	— — — — —	16/4
Suchom, E.:	Krutiava (J. Blaho)	— — — — —	15/4
Urbanc, B.:	Pani úsvitu (Z. Marczellová)	— — — — —	9/4
Verdi, G.:	Simone Boccanegra (J. Blaho)	— — — — —	15/4
Wagner, R.:	Lohengrin (J. Blaho)	— — — — —	15/4

INTERVIEW, ROZHOVORY, PROFILY

-á:	S Tatjanou Lenkovou o moskovských štúdiach	— — — — —	5/8
-ab:	Umelci SND v Španielsku (V. Málek)	— — — — —	6/7
Adamčiaková, V.:	Kopčák úspešný v Mnichove	— — — — —	20/4
Adamčiaková, V.:	... pri príležitosti jubilea — pracovne (J. Cikker)	— — — — —	14/3
-b:	Od wampu k charakterom (O. Hanáková)	— — — — —	15/7
Berger, I.:	Hudobník a diplomat (I. Paderewski)	— — — — —	14/6
Blaho, J.:	Breda Kalefová	— — — — —	16/6
Blaho, J.:	James King	— — — — —	22/6
Blaho, J.:	Katrena, Leonora, Aida (M. Česáňiová)	— — — — —	24/1
Čárska, E.:	Plány a perspektivy MDKO (M. Kubát)	— — — — —	3/5
Čech, V.:	Emil Chačaturjan	— — — — —	5/6
Čech, V.:	Leif Segerstam	— — — — —	17/6
Čech, V.:	O problémoch bachovskej interpretácii (K. Richter)	— — — — —	6/6
Čech, V.:	Peter Schreier	— — — — —	21/6
Dlháňová, B.:	Pedagóg — skladateľ (J. Tandler)	— — — — —	7/2
Duffek, K.:	Piesťanská iniciatíva (V. Hrabovský)	— — — — —	7/2
G. R.:	Rok v Miláne (P. Dvorský)	— — — — —	17/2
Heerenová, P.:	František Caban	— — — — —	4/7
Hrdinová, J.:	Život v službách hudby (L. Hrdina)	— — — — —	3/3, 4/3
HZ:	Vstupujeme do obdobia zvýšených nárokov (J. Kot)	— — — — —	1/1
Hulá, M.:	O novej opere na scéne divadla v Liberci (P. Doubrovský)	— — — — —	20/7
-iz:	Zivotná bilancia s ďalšími plánmi (A. Kovárová)	— — — — —	5/3
Jurík, M.:	Umenie s jasným cieľom (E. Gilels)	— — — — —	24/4
Klimešová, E.:	Dotyk slávy v Besançon (P. Altrichter)	— — — — —	23/6
Korecká, V.:	Prof. dr. Juraj Haluzický jubiluje	— — — — —	18/4
Lazarov, S.:	Dobri Christov	— — — — —	1/6
M. G.:	S Magdalénou Hajóssyovou o hostovaní v Prahe, v Berline a o najbližších plánoch	— — — — —	10/8
Michalová, E.:	O divadelnej režii (K. Čillík)	— — — — —	9/7
-N:	Alexander Rajčev	— — — — —	20/6
-N:	K storočníci Bayreuthu (H. Barth)	— — — — —	8/6
-N:	O sovietskej klavírnej pedagogike (E. Viršiková)	— — — — —	18/6
Nováček, Z.:	Adolf Scherbaum	— — — — —	19/6
Nováček, Z.:	Sonal Mansinghová	— — — — —	19/6
Odzgánová, O.:	Dvojjubileum a Helsinky (V. Horák)	— — — — —	19/7
Oravská, E.:	O televíznej hudobnej tvorbe (J. Meier)	— — — — —	23/8
-pk:	Stretnutie s Petrom Michalicom	— — — — —	2/3
Rapoš, G.:	O zasl. umelcoví Viktorovi Málikovi — s ním	— — — — —	10/7
Rapoš, V.:	Juraj Hurný	— — — — —	4/7
S. Bellovou Davidovičovou o umeleckej zodpovednosti interpreta	— — — — —	3/6	
Sulc, M.:	Borodinovo kvarteto	— — — — —	21/6
Sulc, M.:	Dietrich Fischer — Dieskau	— — — — —	4/6
Sulc, M.:	Gaetano Delogu	— — — — —	8/8
Sulc, M.:	Édouard Risler	— — — — —	13/8
Sulc, M.:	Krystian Zimmerman	— — — — —	12/6
Sulc, M.:	Serge Baudo	— — — — —	13/6
Sulc, M.:	Walter Berry	— — — — —	16/6
-tem:	Eduard Tatevosian	— — — — —	16/6
Urbančíková, L.:	Clef: Húževnatá pracovat (B. Režucha)	— — — — —	13/3
Urbančíková, L.:	Košické kvarteto s novým úvázkom	— — — — —	18/5
Urbančíková, L.:	Umelkyňa — pedagogička (L. Kojanová)	— — — — —	20/2
Ursínyová, T.:	Dirigent, skladateľ — Ludovít Rajter	— — — — —	15/3
Ursínyová, T.:	... o umení dirigentskom (L. Slovák)	— — — — —	7/3, 7
Ursínyová, T.:	So skladateľom Tadeášom Salvom nielen o ISCM	— — — — —	23/3, 7
Ursínyová, T.:	Spomienky a práca (L. Majlingová)	— — — — —	16/8
Varga, J.:	Ridderbuschov Hans Sachs	— — — — —	2/6
Z. A.:	Juraj Wiedermann	— — — — —	12/7
-za:	Cesty k hudobnej zábave (Z. Macháček)	— — — — —	20/5
-Z. N.:	Stretnutie s Alanom Bushom	— — — — —	5/8
-žk:	Elena Hlinková-Hirnerová	— — — — —	8/7
-žk:	Marica Dobrášová-Kopecká	— — — — —	11/2
-žk:	Ružena Schochmannová	— — — — —	6/7
-žk — -uy:	Pätnásťročný SKO (B. Warchal)	— — — — —	8/3

TELEVÍZIA, ROZHLAS

Jehne, L.:	Čarovná flauta Bergmanova a Kašlíkova	— — — — —	6/8
Nováček, Z.:	Rozhlasová žatva 1975	— — — — —	3/1
Nováček, Z.:	Tri otázky pre vás	— — — — —	14/7
Oravská, E.:	O televíznej hudobnej tvorbe	— — — — —	23/8
Fodracký, I.:	Hudba v rozhlasovej —	— — — — —	13/7
Thiel, W.:	Film o Bachovi z NDR	— — — — —	5/8
Tvrdoň, J.:	Hudba v televízii	— — — — —	7/4, 12/5
Ursínyová, T.:	Fantázia	— — — — —	14/1
Ursínyová, T.:	K rozhlasovej problematike	— — — — —	20/1, 7
-ZS:	Televízna podoba Otella	— — — — —	23/8

AKTÍVY, KONFERENCIE, SEMINÁRE, ZASADNUTIA

Bernátová, Z.:	Muzikológovia Bratislavie	— — — — —	21/2
Čížik, V.:	Gorizia 1976	— — — — —	22/6
-m:	Výchovný program hudby	— — — — —	23/1
Marczellová, Z.:	Reálnosť a optimizmus	— — — — —	10/1, 3
Mózi,			

Ludové uspávanky na gramofon (A. Bránsky)	—	—	—	—	24/5
Mozart, W. A.: Koncert pre klavír a orchester d mol (V. Čížik)	—	—	—	—	14/5
Nad plátnami Pantona (I. Podracký)	—	—	—	—	17/5
Nahrávacie štúdio pre Opus (P. Fellegi)	—	—	—	—	3/5, 7
Nová skladateľská generácia (V. Adamčiaková)	—	—	—	—	11/5
Očenáš, A.: Plamene mája — J. Cikker: Nad starým zákonom — A. Moy-	—	—	—	—	—
zes: Vaty na horách (I. Podracký)	—	—	—	—	2/5
Peter Toperczer, (N. Földváriová)	—	—	—	—	24/3
Slovenské zbojnícke piesne (A. Móži)	—	—	—	—	15/5
Soudobá sovietska hudba (-ip-)	—	—	—	—	15/5
Supraphon — vizitka do sveta (Z. Nováček)	—	—	—	—	13/5
Šostakovič, Dmitrij: Sonáta pre violu a klavír op. 147 (J. Albrecht)	—	—	—	—	23/5
Tatjana Fraňová (V. Adamčiaková)	—	—	—	—	11/5
To byl Jiří Grossmann (N. Földváriová)	—	—	—	—	1/5
Umenie Anatolija Orfionova (-uy-)	—	—	—	—	23/6
Václav Hudeček — Václav Smetáček (Z. Bernátová)	—	—	—	—	3/5
Václav Jan Tomášek (Z. Bernátová)	—	—	—	—	4/5
Vivaldi, A.: Inštrumentálne koncerty I. (E. Cárska)	—	—	—	—	7/5
Vivaldi, A.: Le quattro stagioni (E. Cárska)	—	—	—	—	7/5

RÓZNE

-ab: Hlasys ťažiskej tlače	—	—	—	—	—	7/6
Albrecht, J.: Tri roky práce (Musica aeterna)	—	—	—	—	—	17/3
Anketka k XV. zjazdu KSČ	—	—	—	—	5/1, 3, 6/1, 7/1, 3	
AP: Úspechy tanecníkov	—	—	—	—	—	14/6
Breznický, Ct.: Stretnutie	—	—	—	—	—	20/5
Čárska, E.: Farebná hudba	—	—	—	—	—	12/3
Dostál, M. — M. Hošek: Hľadá sa Beethovenov hobojový koncert	—	—	—	—	—	4/8
Fellegi, P.: Nahrávacie štúdio pre Opus	—	—	—	—	—	3/5, 7
Guziolek, M. C.: Stefan Stuligrosz a jeho Poznański slávici	—	—	—	—	—	20/6
Hrubovčák, J.: Boj o kvalitu	—	—	—	—	—	8/7
Hrubovčák, J.: Jedný z najlepších	—	—	—	—	—	9/7
Chalupková, V.: Na margo akcie Gramo '76	—	—	—	—	—	13/7
Krchiňává, I.: Sovietski umelci Hudobnému životu	—	—	—	—	—	1/1
Michalová, E.: Jubilujúci skladatelia strane a spoločnosti	—	—	—	—	—	23/7
-N: Pocta Janáčkovi	—	—	—	—	—	19/1
N. F.: Aký bol rok 1975?	—	—	—	—	—	1/8
Nováček, Z.: Bez kontaktov niesť vývoja	—	—	—	—	—	18/8
Nováček, Z.: ...iba niekoľko papierov	—	—	—	—	—	9/3
Nováček, Z.: Tri otázky pre vás	—	—	—	—	—	14/7
Spědla, A.: Živý hudobný odkaz v českých krajoch a na Slovensku	—	—	—	—	—	10/5
Ursinyová, T.: Päťročná bilancia (Opus)	—	—	—	—	—	2/1
Weinhengst, G.: O hudobnej terapii	—	—	—	—	—	4/3

PODOBIZNE

Adam, Theo	—	—	—	—	—	—	16/6
Aikää, Tauno	—	—	—	—	—	—	9/8
Alrichter, Petr	—	—	—	—	—	—	23/8
Anda, Géza	—	—	—	—	—	—	13/6
Antalfy, Viliam	—	—	—	—	—	—	16/2
Antošková, Zuzana	—	—	—	—	—	—	3/1
Atlantov, Vladimír	—	—	—	—	—	—	12/8
Barevová, Rumjana	—	—	—	—	—	—	16/7
Baricová, Ljuba	—	—	—	—	—	—	5/7
Baudo, Serge	—	—	—	—	—	—	13/6
Bernard, André	—	—	—	—	—	—	22/1
Berry, Walter	—	—	—	—	—	—	5/6
Betleyová, Božena	—	—	—	—	—	—	4/4
Blaho, Janko	—	—	—	—	—	—	17/4
Boskovičová, Alena	—	—	—	—	—	—	2/3
Britten, Benjamin	—	—	—	—	—	—	24/4
Bush, Alan	—	—	—	—	—	—	5/6
Cattarino, Alexander	—	—	—	—	—	—	8/4
Cikker, Ján	—	—	—	—	—	5/1, 14/3, 20/1	
Černecká, Ida	—	—	—	—	—	—	22/5
Cílik, Koloman	—	—	—	—	—	—	5/2
Davidovičová, Bella	—	—	—	—	—	—	3/6
Delogu, Gaetano	—	—	—	—	—	—	8/6
Dobálová, Luba	—	—	—	—	—	—	2/3
Domanský, Hanuš	—	—	—	—	—	—	20/1
Dufek, Alexander	—	—	—	—	—	—	7/7
Elbert, Karol	—	—	—	—	—	—	24/2
Ferenczy, Oto	—	—	—	—	—	—	6/4
Fischerová, Eva	—	—	—	—	—	—	5/4
Frager, Malcolm	—	—	—	—	—	—	14/8
Fröhbeck de Burgos, R.	—	—	—	—	—	—	14/8
Fullerová, Kveta	—	—	—	—	—	—	12/3
Gajan, Ivan	—	—	—	—	—	—	16/4
German, Emil	—	—	—	—	—	—	15/6
Gilels, Emil	—	—	—	—	—	—	24/4
Giulini, Carlo Maria	—	—	—	—	—	—	21/1
Goldberg, Szymon	—	—	—	—	—	—	15/8
Grubich, Joachim	—	—	—	—	—	—	13/3
Hajóssyová, Magdaléna	—	—	—	—	—	—	14/5
Haljaková, Štátia	—	—	—	—	—	—	11/8
Haluzický, Juraj	—	—	—	—	—	—	18/4
Händler, Jack Martin	—	—	—	—	—	—	22/5
Haupt, Eckhard	—	—	—	—	—	—	21/3
Havlíková, Klára	—	—	—	—	—	—	7/1
Hazuchová, Nina	—	—	—	—	—	—	12/4
Herlea, Nicolae	—	—	—	—	—	—	4/4
Herodek, Július	—	—	—	—	—	—	13/2
Hirnerová-Hlinková, Elena	—	—	—	—	—	—	8/7
Hoza, Stefan	—	—	—	—	—	—	21/7
Hrdá, Gréta	—	—	—	—	—	—	9/5
Hrdina, Ladislav	—	—	—	—	—	—	3/3
Hudeček, Václav	—	—	—	—	—	—	1/4
Hurný, Juraj	—	—	—	—	—	—	4/7
Jakobson, Leonid	—	—	—	—	—	—	4/6
Jakubík, Vojtech	—	—	—	—	—	—	7/3
Jalas, Jussi	—	—	—	—	—	—	9/8
Jancsovic, Antal	—	—	—	—	—	—	21/3
Janečová, Veneta	—	—	—	—	—	—	16/7
Jarjabek, Dušan	—	—	—	—	—	—	11/5
Kalefová, Breda	—	—	—	—	—	—	6/6
Kamrlíková, Eva	—	—	—	—	—	—	12/3
Kawalliová, Bronislawa	—	—	—	—	—	—	21/3
King, James	—	—	—	—	—	—	22/5
Kittnarová, Elena	—	—	—	—	—	—	11/8
Kocian, Vojtech	—	—	—	—	—	—	9/2
Kocianová, Jana	—	—	—	—	—	—	13/1
Kojanová, Ludmila	—	—	—	—	—	—	20/2
Kollárová, Viera	—	—	—	—	—	—	2/3, 3/1
Komárek, Leoš	—	—	—	—	—	—	3/1
Konsulov, Ivan	—	—	—	—	—	—	15/6, 21/3
Kopčák, Sergej	—	—	—	—	—	—	20/4</